

УДК: 631.528:575.21/.22:633.111"324"

Лозінський М. В., канд. с.-г. наук, завідувач кафедри генетики, селекції і насінництва с.-г. культур

Устинова Г. Л., аспірант

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: Lozinsk@ukr.net

ФЕНОТИПОВА І ГЕНОТИПОВА МІНЛИВІСТЬ КІЛЬКОСТІ ЗЕРЕН З ГОЛОВНОГО КОЛОСУ У СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ РІЗНИХ ГРУП СТИГЛОСТІ

В онтогенезі пшениці важливу роль відіграють процеси росту і розвитку, які лежать в основі формування зерен і всього урожаю. Кількість зерен залежить від генетичного потенціалу продуктивності колосу, а їх реалізація від норми реакції генотипу на умови навколишнього середовища в період формування колосу, колосків і квіток у фазу цвітіння і запліднення.

В умовах дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ у 2017-2018 рр. досліджували сорти пшениці м'якої озимої чотирьох груп стиглості. Ранньостиглі: 'Миронівська рання', 'Знахідка одеська', 'Кольчуга', 'Білоцерківська напівкарликова'; середньоранні: 'Золотоколоса', 'Чорнява', 'Щедра нива', 'Лісова пісня'; середньостиглі: 'Антонівка', 'Відрада', 'Миронівська 61', 'Єдність', 'Столична'; середньопізні: 'Вдала', 'Добірна', 'Пивна'. Метою досліджень було вивчення фенотипової і генотипової мінливості кількості зерен з головного колосу у різних за скоростиглістю сортів пшениці м'якої озимої.

В середньому за два роки кількість зерен з головного колосу в досліджуваних сортів становила 38,0-52,2 шт, що відповідно до широкого уніфікованого класифікатора СЕВ роду *Triticum* L. характеризує їх кількість як велику. Найбільшу кількість зерен формували 'Чорнява' (52,2 шт), 'Пивна' (46,0 шт), 'Щедра нива' (45,5 шт), 'Зна-

хідка одеська' (43,9 шт), 'Антонівка' (43,3 шт) і 'Золотоколоса' (42,8 шт).

Фенотипова мінливість кількості зерен в 14 із 16 сортів, за коефіцієнтом варіації ($V=2,0-6,1\%$), є не значною. Сорти 'Знахідка одеська' ($V=14,3\%$) і 'Пивна' ($V=11,7\%$) мали середнє варіювання. Встановлено, що стабільний прояв ознаки ($V=2,0-3,0\%$) мали 'Кольчуга', 'Золотоколоса', 'Щедра нива', 'Миронівська 61'. Мінливість на рівні ($V=3,7-6,1\%$) відмічена в сортів 'Столична', 'Миронівська рання', 'Білоцерківська напівкарликова', 'Добірна', 'Єдність', 'Лісова пісня', 'Вдала', 'Чорнява', 'Відрада', 'Антонівка'.

Генотипова мінливість по досліді становила 9,6%. При цьому показники коефіцієнта варіації по групах стиглості значно різнилися. Найменша мінливість ($V=5,4\%$) виявлена в середньостиглих сортів. На рівні 9,3 і 9,6% визначені коефіцієнти варіації у середньопізніх і ранньостиглих сортів відповідно. Максимальне значення генотипової мінливості ($V=10,3\%$), за найбільшої кількості зерен 45,4 шт, спостерігалось серед середньоранніх сортів.

В результаті проведених досліджень, в контрастні за гідротермічними умовами роки, нами виділені сорти пшениці м'якої озимої із стабільним проявом кількості зерен в головному колосі для залучення в селекційний процес зі створення адаптивного вихідного матеріалу.

УДК:632 (075.8)

Лось Р. М., аспірант

Доценко Р. І. аспірант

Гуменюк О. В., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Кириленко В. В., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

Мурашко Л. А., науковий співробітник відділу захист рослин

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: verakurulenko@ukr.net

ПАТОГЕННИЙ КОМПЛЕКС ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА ПІВНІЧНО-СХІДНІЙ ЧАСТИНІ ЛІСОСТЕПУ

Основною культурою в умовах центральної та північно-східної частини Лісостепу України є пшениця озима. Але дослідження якості її зерна, яке вирощене лишається невідомим. Передусім цінним є знання про ураженість зерна різними патогенами, які переважно складаються із грибів родів *Fusarium* і *Alternaria* та пліснявих грибів (*Aspergillus*, *Penicillium*), які продукують мікотоксини – грибних метаболітів, які небезпечні для людини та тварин.

Мета досліджень передбачала визначити рівень інфікування зерна пшениці грибними патогенами; видовий склад родів; виокремити найбільш поширений у залежності від попередників, строків сівби в різних частинах Лісостепу.

Для визначення видового складу грибів, що колонізували зерно пшениці озимої урожаю 2019 р., було відібрано зразки зерна шести сортів миронівської селекції ('МІП Лакомка', 'МІП Фортуна', 'МІП Лада', 'МІП Ювілейна', 'Аврора